

Menntasjóður námsmanna

Ársreikningur 2020

Efnisyfirlit

Bls.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra	2 - 3
Áritun óháðs endurskoðanda	4 - 5
Rekstrarreikningur	6
Efnahagsreikningur	7 - 8
Sjóðstreymi	9
Skýringar og sundurliðanir	10 - 22

Menntasjóður námsmanna
Kennitala: 710169-0989
Borgartúni 21, 105 Reykjavík

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna (MSNM) byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Starfsemin á árinu

Samkvæmt rekstrarreikningi var hagnaður af rekstri sjóðsins um 4.414 millj. kr. á árinu 2020. Heildareignir námu 208.874 millj. kr. í árslok. Heildarskuldir námu 89.876 millj. kr. og bókfært eigið fé 118.998 millj. kr.

Ársverk hjá sjóðnum voru 37,57 á árinu 2020.

Núvirði útlána í árslok 2020 nemur 144.326 millj. kr. sem er 48.129 millj. kr. lægra en bókfært verðmæti útlána. Ítarlegri útskýringu á þessu má sjá í skýringu 20.

Starfsemin á árinu sem Menntasjóður námsmanna

Ný lög um Menntasjóð námsmanna voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2020. Lögin fela í sér grundvallarbreytingu á stuðningskerfi ríkisins við námsmenn, þar sem lánþegar fá 30% niðurfærslu af höfuðstól námsláns ef þeir ljúka námi innan ákveðins tíma og námsmenn með börn á framfæri fá beinan stuðning í stað lána áður. Mikið vinnuálag hefur verið hjá stafsmönnum sjóðsins og er enn vegna innleiðingar nýrra laga enda stuttur tími frá því að lögin voru samþykkt og þau komu til framkvæmda. Ljóst er að ársreikningurinn endurspeglar einungis eina önn með útlánum H-lána og því er lítil reynsla komið á þetta kerfi.

Áhættustýring

Menntasjóður námsmanna notar umgjörð samhæfðrar áhættustýringar til að tryggja að áhættur séu skilgreindar og að þeim sé stjórnað á skipulegan hátt til að ná hæfilegri fullvissu um að yfirsýn og skilningur á áhættum í starfsemi sjóðsins sé til staðar á hverjum tíma á öllum sviðum í starfseminni. Í fyrstu útgáfu áhættustefnu sem stjórn Menntasjóðsins samþykkti í október 2016 miðast umgjörðin við rekstraráhættur sjóðsins sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega, sjá nánar í skýringu 19.

Atburðir eftir lok reikningsskiladags

Áhrif kórónuveirufaraldursins á endurgreiðslu námslána munu koma að fullu fram eftir reikningsskiladag 31. desember 2020 þar sem afborganir námslána eru tekjutengdar. Hversu stór hluti lántakenda sjóðsins misstu atvinnu eða voru með skertar tekjur á árinu 2020 er ekki vítað. Þá má gera ráð fyrir að undanþágur á afborgun námslána á árinu 2021 verði ekki færri en á árinu 2020. Á árinu 2020 jukust undanþágur afborgana um 46%, þar af jukust 30% vegna atvinnuleysis og um 39% undanþága á árinu 2020 voru vegna kórónuveiru eða alls 933. Lækkuðu endurgreiðslur á árinu 2020 um 1,5 milljarð vegna þessa miðað við áætlun.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra

Stjórn og framkvæmdastjóri Menntasjóðs námsmanna staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2020 með undirritun sinni.

Reykjavík, 9. júní 2021

Stjórn Menntasjóðs námsmanna

Lárus S. Lárusson, formaður

Teitur Björn Einarsson

Sigrún Elsa Smáradóttir

Þorlákur Björnsson

Steinunn Bergmann

Agnar Bragi Lárusson

Erna Leifsdóttir

Hildur Björgvinsdóttir

Ragnar Auðun Árnason

Sara Þöll Halldórsdóttir

Framkvæmdastjóri

Hrafnhildur Ásta Þorvaldsdóttir

Áritun óháðs endurskoðanda

Til stjórnar Menntasjóðs námsmanna og mennta- og menningarmálaráðuneytis

Álit

Við höfum endurskoðað meðfylgjandi ársreikning Menntasjóðs námsmanna fyrir árið 2020, að undanskilinni skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af afkomu sjóðsins á árinu 2020, efnahag hans 31. desember 2020 og breytingu á handbæru fé á árinu 2020, í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur.

Ársreikningurinn innifelur

- Skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.
- Rekstrarreikning fyrir árið 2020.
- Efnahagsreikning þann 31. desember 2020.
- Sjóðstreymi fyrir árið 2020.
- Skýringar, sem innifela helstu reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra er undanskilin endurskoðun, sbr. kafla um aðrar upplýsingar.

Grundvöllur álit

Endurskoðað var í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er nánar útskýrð í kaflanum um ábyrgð endurskoðanda.

Óhæði

Við erum óháð sjóðnum samkvæmt ákvæðum laga um endurskoðendur og endurskoðun og siðareglna sem gilda um endurskoðendur á Íslandi og varða endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins. Við uppfyllum jafnframt aðrar kröfur um starf okkar sem endurskoðendur í samræmi við ákvæði siðareglna.

Við teljum að við endurskoðunina höfum við aflað nægjanlegra og viðeigandi gagna til að byggja álit okkar á.

Aðrar upplýsingar, þ.m.t. skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra.

Stjórn og framkvæmdastjóri bera ábyrgð á öðrum upplýsingum. Aðrar upplýsingar eru skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra sem lá fyrir við áritun okkar.

Álit okkar á ársreikningnum nær ekki til skýrslu og áritunar stjórnar og framkvæmdastjóra og við staðfestum hana ekki á neinn hátt.

Í tengslum við endurskoðun okkar á ársreikningi sjóðsins ber okkur að yfirfara aðrar upplýsingar, sem tilgreindar eru hér að ofan, þegar þær liggja fyrir og meta hvort þær eru í verulegu ósamræmi við ársreikninginn eða skilning sem við höfum aflað við endurskoðunina eða ef svo virðist að verulegar rangfærslur séu í þeim. Ef við, á grundvelli vinnu okkar, ályktum að verulegar rangfærslur séu í öðrum upplýsingum ber okkur að skýra frá því. Við höfum ekki greint atriði sem ber að greina sérstaklega frá.

Hvað varðar skýrslu og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra höfum við, í samræmi við ákvæði 104. gr. laga um ársreikninga nr. 3/2006, yfirfarið að skýrsla og áritun stjórnar og framkvæmdastjóra hafi að geyma þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga komi þær ekki fram annars staðar í ársreikningnum.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Stjórn og framkvæmdastjóri eru einnig ábyrg fyrir því innra eftirliti sem nauðsynlegt er að sé til staðar varðandi gerð og framsetningu ársreikningsins, þannig að hann sé án verulegra annmarka hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Áritun óháðs endurskoðanda frh.:

Við gerð ársreikningsins ber stjórnendum sjóðsins að meta hæfi hans til áframhaldandi starfsemi. Stjórnendum ber að semja ársreikning sjóðsins á þeirri forsendu að um áframhaldandi starfsemi sé að ræða, nema stjórnendur ætli að leysa sjóðinn upp eða hætta rekstri hans, eða hafi ekki raunhæft val um annað en að hætta starfsemi sjóðsins. Stjórnendum sjóðsins ber að setja fram viðeigandi skýringar varðandi hæfi hans til áframhaldandi starfsemi ef við á og hvers vegna stjórnendur beita forsendunni um áframhaldandi starfsemi við gerð og framsetningu ársreikningsins.

Stjórn skal hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar er að afla nægjanlegrar vissu um að ársreikningurinn sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka og gefa út áritun með álit okkar. Nægjanleg víska er mikil víska en ekki trygging þess að endurskoðun, sem framkvæmd er í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla, muni ávallt leiða í ljós alla verulega annmarka séu þeir til staðar. Annmarkar geta stafað af sviksemi eða mistökum og eru metnir verulegir ef þeir, einir og sér eða samanlagðir, gætu haft áhrif á fjárhagslegar ákvarðanir notenda sem grundvallaðar eru á ársreikningnum.

Endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla byggir á faglegu mati og faglegri tortryggni. Við framkvæmum einnig eftirfarandi:

Greinum og metum áhættuna af verulegum annmörkum, vegna sviksemi eða mistaka, og skipuleggjum endurskoðunaraðgerðir til að mæta þessari áhættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi grunnur fyrir álit okkar. Áhættan af því að greina ekki verulega annmarka sem stafa af sviksemi er meiri en áhætta af annmörkum vegna mistaka, þar sem sviksemi getur stafað af fölsun, misvísandi framsetningu ársreiknings, að mikilvægum atriðum sé viljandi sleppt, samanteknum ráðum eða að innra eftirlit sé sniðgengið.

Öflum skilnings á innra eftirliti sem er viðeigandi fyrir endurskoðun okkar í þeim tilgangi að hanna endurskoðunaraðgerðir, en ekki til þess að gefa álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.

Metum hvort val stjórnenda á reikningsskilaaðferðum sé viðeigandi og hvort matsaðferðir þeirra séu raunhæfar. Einnig skoðum við hvort tengdar skýringar séu við hæfi.

Ályktum um notkun stjórnenda á forsendunni um áframhaldandi starfsemi og metum á grundvelli endurskoðunarinnar hvort verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi sjóðsins eða hvort aðstæður séu til staðar sem gætu valdið verulegum efasemdum um rekstrarhæfi hans. Ef við teljum að veruleg óvíska ríki, ber okkur að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum í ársreikningnum um óvissuna og ef þær upplýsingar eru ekki nægjanlegar að okkar mati, víkjum við frá fyrirvaralausum álitum. Niðurstaða okkar byggir á þeim endurskoðunargögnum sem við höfum aflað fram að dagsetningu áritunar okkar. Engu að síður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni leitt til þess að sjóðurinn verði ekki lengur rekstrarhæfur.

Metum framsetningu, gerð og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum og hvort hann grundvallast á fyrirbyggjandi færslum og atburðum og gefi glögga mynd samanber álit okkar.

Við upplýsum stjórn meðal annars um áætlað umfang og tímasetningu endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp geta komið í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega annmarka í innra eftirliti ef við á.

Reykjavík, 9. júní 2021

PricewaterhouseCoopers ehf.

Arna G. Tryggvadóttir
lögiltur endurskoðandi

Rekstrarreikningur ársins 2020

	Skýr.	2020	2019
Vaxtatekjur			
Vaxtatekjur	7, 20	1.678.111	2.756.354
Verðbætur	20	7.946.063	6.059.829
Lántökugjöld á námslán		83.152	85.138
		<u>9.707.326</u>	<u>8.901.321</u>
Vaxtagjöld			
Vaxtagjöld	20	3.381.548	3.351.235
Verðbætur	20	3.034.091	2.447.795
		<u>6.415.639</u>	<u>5.799.030</u>
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)		3.291.686	3.102.291
Aðrar rekstrartekjur			
Tilkynningargjald		91.800	99.480
Aðrar rekstrartekjur		8.843	8.442
		<u>100.643</u>	<u>107.922</u>
Önnur rekstrargjöld			
Laun og launatengd gjöld	4	383.024	311.830
Annar rekstrarkostnaður	5	346.856	293.737
Vaxtastyrkir til námsmanna		65.496	65.243
Afskriftir rekstrarfjármuna	6	115.850	81.582
		<u>911.226</u>	<u>752.393</u>
Framlag á afskriftarreikning útlána	14	937.632	113.781
		<u>1.848.857</u>	<u>866.174</u>
Rekstur án ríkisframlags		1.543.472	2.344.039
Framlag ríkissjóðs	3	2.870.247	8.247.800
Tekjuafgangur ársins		<u>4.413.719</u>	<u>10.591.839</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2020

	Skýr.	2020	2019
Eignir			
Handbært fé			
Sjóður og bankainnstæður		15.951.105	17.689.461
Útlán			
Gjaldfallnar ógreiddar afborganir og vextir útlána, önnur skuldabréf	7	13.054.554	12.890.273
Námslán 1976-1982 (V-lán)	8	152.883	154.526
Námslán 1982-1992 (S-lán)	9	16.552.571	17.143.828
Námslán 1992-2005 (R-lán)	10	16.633.618	17.731.675
Námslán frá 2005 (G-lán)	11	197.011.524	192.714.683
Námslán frá 2020 (H-lán)	12	2.180.345	0
Markaðskjaralán	13	2.525	7.259
		<u>245.588.021</u>	<u>240.642.244</u>
Afskriftarreikningur útlána	14	(53.132.600)	(52.629.579)
		<u>192.455.421</u>	<u>188.012.665</u>
Aðrar eignir			
Rekstrarfjármunir	6	416.456	297.194
Ríkissjóður viðskiptareikningur	16	0	1.287.553
Aðrar kröfur		51.343	50.800
		<u>467.799</u>	<u>1.635.548</u>
Eignir alls			
		<u>208.874.324</u>	<u>207.337.673</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2020

	Skýr.	2020	2019
Skuldir og eigið fé			
Skuldir			
Langtímalán			
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggð lán	18	<u>87.761.716</u>	<u>90.532.027</u>
Aðrar skuldir			
Ríkissjóður viðskiptareikningur	16	18.969	0
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja	15	16.356	72.518
Áfallnir vextir		1.977.294	2.044.940
Lánadrottinnar		<u>102.141</u>	<u>104.058</u>
Skammtímaskuldir		<u>2.114.760</u>	<u>2.221.517</u>
Skuldir		<u>89.876.476</u>	<u>92.753.544</u>
Eigið fé	17	118.997.848	114.584.129
Skuldir og eigið fé alls		<u>208.874.324</u>	<u>207.337.673</u>

Sjóðstreymi ársins 2020

	Skýr.	2020	2019
Rekstrarhreyfingar			
Tekjuafgangur (halli) ársins		4.413.719	10.591.839
Rekstrarliðir sem ekki hafa áhrif á fjárstreymi:			
Afskriftir rekstrarfjármuna	6	115.850	81.582
Verðbætur langtímalána		3.683.716	2.447.795
Verðbætur námslána		(7.957.359)	(6.045.784)
Framlag í afskriftarsjóð	14	<u>937.632</u>	<u>113.781</u>
Veltufé frá rekstri		<u>1.193.557</u>	<u>7.189.213</u>
Breytingar á rekstrartengdum eignum og skuldum		791.369	(1.684.969)
Handbært fé frá rekstri		<u>1.984.926</u>	<u>5.504.244</u>
Fjárfestingahreyfingar			
Veitt námslán		(9.076.329)	(7.090.908)
Afborganir námslána		12.042.185	12.292.764
Fjárfesting í varanlegum rekstrarfjármunum	6	<u>(235.111)</u>	<u>(182.585)</u>
		2.730.745	5.019.271
Fjármögnunarhreyfingar			
Afborganir langtímalána		<u>(6.454.027)</u>	<u>(6.216.631)</u>
		(6.454.027)	(6.216.631)
Hækkun á handbæru fé		(1.738.356)	4.306.884
Handbært fé í ársbyrjun		17.689.461	13.382.576
Handbært fé í lok árs		<u>15.951.105</u>	<u>17.689.461</u>
Aðrar upplýsingar			
Greiddir vextir af langtímaskuldum		3.381.548	3.351.235
Innborgaðir vextir af útlánnum		1.571.528	1.788.864
Innborgaðir vextir af bankainnistæðum		193.412	504.532

Skýringar

1. Mikilvægar reikningsskilaaðferðir

Grundvöllur reikningsskila

a. Ársreikningur Menntasjóðs námsmanna er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og settar reikningsskilareglur. Hann byggir á kostnaðarverðsreikningsskilum og er gerður eftir sömu reikningsskilaaðferðum og árið áður.

Verðtrygging

b. Verðtryggðar eignir og skuldir eru færðar miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2021.

Útlán

c. Útlán eru færð til eignar með verðbótum í árslok. Verðtryggð útlán eru færð miðað við vísitölur sem tóku gildi í ársbyrjun 2021.

Fjármunatekjur og fjármagnsgjöld

d. Vaxtatekjur eru tekjufærðar miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu skuldabréfaeignar þegar gjalddagi er myndaður, þá eru áfallnir vextir tekjufærðir frá lokun skuldabréfs eða síðasta gjalddaga. Áfallnir dráttavextir eru tekjufærðir þegar ekki er óvissa um innheimtu þeirra.

Lántaka

e. Öll lán eru verðtryggð og eru áfallnar verðbætur og vextir færð upp í ársbyrjun 2021.

Afskriftareikningur útlána

f. Afskriftareikningur útlána er myndaður til að mæta fyrirsjáanlegum töpum á útlánnum sjóðsins á líftíma útstandandi námslána. Námslán eru veitt til lengri tíma. Endanlegt útlánatap kemur oftast ekki í ljós fyrr en við lok endurgreiðslutíma. Eðli máls samkvæmt er matið því háð mikilli óvissu. Sömu aðferð er beitt við mat afskriftareikningsins og beitt var á síðasta ári. Sérstakt reiknilíkan er notað við mat á því hve afskriftareikningurinn þarf að vera stór á hverjum tíma. Reiknilíkanid byggir m.a. á lánakjörum hinna ýmsu lánaflokka, forsendum um kaupmáttaraukningu, forsendum um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkum.

Rekstrarfjármunir

g. Rekstrarfjármunir eru færðir til eignar á kostnaðarverði að frádregnum afskriftum. Afskriftir eru reiknaðar sem fastur hundraðshluti miðað við áætlaðan endingartíma eignanna þar til niðurlagsverði er náð. Áætlaður endingartími greinist þannig:

Tölvubúnaður.....	5 ár
Húsbúnaður.....	5 ár
Skrifstofuáhöld, tæki.....	5 ár

Handbært fé

h. Til handbærs fjár í sjóðstreymi teljast sjóður og óbundnar innistæður á bankareikningum.

Skýringar

2. Starfspáttayfirlit

Starfspáttur er aðgreinanlegur hluti sjóðsins þar sem skyld lán eru flokkuð saman þ.e. samkvæmt nýja kerfi sem eru veitt H lán og gamla kerfi sem eru veitt V, S, R og G lán. Rekstrarafkoma, eignir og skuldir taka til liða sem heyra beint undir ákveðna starfspætti. Vextir vegna innbyrðis lána er byggt á vaxtakjörum langtímalána gamla kerfis sem er 3,45% í lok árs 2020.

Rekstrarreikningur fyrir árið 2020:

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samtals
Vaxtatekjur		1.678.111		1.678.111
Vaxtatekjur vegna lán til nýja kerfis		14.707	(14.707)	0
Verðbætur		7.946.063		7.946.063
Lántökugjöld á námslán		83.152		83.152
		9.722.033	(14.707)	9.707.326
Vaxtagjöld		(3.381.548)		(3.381.548)
Vaxtagjöld vegna lán frá gamla kerfi	(14.707)		14.707	0
Verðbætur		(3.034.091)		(3.034.091)
	(14.707)	(6.415.639)	14.707	(6.415.639)
Hreinar vaxtatekjur (vaxtagjöld)	(14.707)	3.306.393		3.291.686
Aðrar rekstrartekjur				
Tilkynningargjald		91.800		91.800
Aðrar rekstrartekjur		8.843		8.843
		100.643		100.643
Önnur rekstrargjöld				
Laun og launatengd gjöld		(383.024)		(383.024)
Annar rekstrarkostnaður		(346.856)		(346.856)
Vaxtastyrkir til námsmanna		(65.496)		(65.496)
Afskriftir rekstrarfjármuna		(115.850)		(115.850)
		(911.226)		(911.226)
Framlag á afskriftarreikning útlána	(683.016)	(254.616)		(937.632)
Framlag ríkissjóðs		2.870.247		2.870.247
Tekjuafgangur ársins	(697.723)	5.111.442		4.413.719

Skýringar

2. Starfsþáttayfirlit frh.

Efnahagsreikningur þann 31.12.2020

	Nýja kerfi (H-lán)	Gamla kerfi (V,S,R,G -lán)	Jöfn.færsl.	Menntasjóður samtals
Eignir				
Handbært fé				
Sjóður og bankainnstæður		15.951.105		15.951.105
Útlán				
Gjaldf. afb. og vextir útlána,önnur skuldabréf ...		13.054.554		13.054.554
Námslán 1976-1982 (V-lán)		152.883		152.883
Námslán 1982-1992 (S-lán)		16.552.571		16.552.571
Námslán 1992-2005 (R-lán)		16.633.618		16.633.618
Námslán frá 2005 (G-lán)		197.011.524		197.011.524
Námslán frá 2020 (H-lán)	2.180.345			2.180.345
Lán til nýja kerfis frá gamla kerfi		2.180.345	(2.180.345)	0
Markaðskjaralán		2.525		2.525
	2.180.345	245.588.021	(2.180.345)	245.588.021
Afskriftarreikningur útlána	(683.016)	(52.449.584)		(53.132.600)
	1.497.330	193.138.437	(2.180.345)	192.455.421
Aðrar eignir				
Rekstrarfjármunir		416.456		416.456
Áfallnir vextir vegna lán til nýja kerfis		14.707	(14.707)	
Aðrar kröfur		51.343		51.343
		482.506	(14.707)	467.799
Eignir alls	1.497.330	209.572.047	(2.195.052)	208.874.324
Skuldir og eigið fé				
Skuldir				
Langtímalán				
Skuldir í íslenskum krónum, verðtryggð lán		87.761.716		87.761.716
Skuld við gamla kerfi	2.180.345		(2.180.345)	0
	2.180.345	87.761.716	(2.180.345)	87.761.716
Aðrar skuldir				
Ríkissjóður viðskiptareikningur		18.969		18.969
Ríkissjóður vegna jöfnunarstyrkja		16.356		16.356
Áfallnir vextir		1.977.294		1.977.294
Áfallnir vextir vegna lána frá gamla kerfi	14.707		(14.707)	0
Lánadrottmar		102.141		102.141
	14.707	2.114.760	(14.707)	2.114.760
Skuldir	2.195.052	89.876.476	(2.195.052)	89.876.476
Eigið fé	(697.723)	119.695.571		118.997.848
Skuldir og eigið fé alls	1.497.330	209.572.047	(2.195.052)	208.874.324

Skýringar

3. Framlag ríkisins

Fjárveitingar í fjárlögum 2020 til Menntasjóðs námsmanna námu 2.870,2 millj. kr.

4. Starfsmannamál

Ársverk voru 37,57 á árinu 2020 samanborið við 31,47 á árinu 2019 sem er aukning um 6,1 ársverk eða um 19,4%. Laun- og launatengd gjöld hækka um 23,8% og laun- og launatengd gjöld á ársverk hækka um 4,14%. Skýring á fjölgun ársverka milli ára eru ný lög um Menntasjóð námsmanna nr. 60/2020 þar sem vinna við námslokavinnslur, undanþágur, lokun skuldabréfa, oflána m.a. vegna samtímagreiðslna, fjölgun námsmanna og fleiri þátta sem tilkomnir eru vegna breytinga á lögum um sjóðinn felur í sér meiri vinnu hjá MSNM.

	2020	2019
Laun	302.891	243.479
Launatengd gjöld	67.471	54.427
Áfallið orlof, breyting	1.423	2.356
Laun og launatengd gjöld samtals	371.785	300.262
Starfsmannakostnaður	11.240	11.568
Laun, launatengd gjöld og starfsmannakostnaður samtals	383.024	311.830

Laun stjórnar og framkvæmdastjóra námu 24,7 millj. kr. á árinu, þar af laun framkvæmdastjóra um 16,7 millj. kr. og laun stjórnarformanns 1,7 millj. kr.

5. Annar rekstrarkostnaður

Annar rekstrarkostnaður hækkar að meðaltali um 18,1% milli ára. Hækkunin skýrist einkum af kostnaði við innleiðingu á nýju útlánakerfi Libra Loan og breytinga á tölvukerfum vegna innleiðingar nýrra laga um Menntasjóðinn. Hærrí símakostnaði vegna netþjónustu og breytinga og viðhaldi á húsnæði.

	2020	2019
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður	3.110	3.481
Sími, afnotagjöld, póstburðargjöld	42.443	31.158
Funda- og ferðakostnaður	3.375	1.108
Aðkeypt sérfræðiaðstoð	109.898	137.490
Rekstur og viðhald tölvukerfis	113.216	50.483
Húsnæðiskostnaður	51.334	44.536
Þjónustugjöld banka	14.611	15.672
Málskotsnefnd	4.984	4.294
Ýmiss kostnaður	3.886	5.515
	346.856	293.737

6. Bókfært verðmæti og afskriftir rekstrarfjármuna

	Skrifstofuáhöld	Húsbúnaður	Tölvubúnaður	Samtals
Stofnverð í ársbyrjun	12.402	81.422	1.144.240	1.238.065
Keypt á árinu	7.684	70.565	156.862	235.111
Stofnverð 31.12.2020	20.086	151.988	1.301.102	1.473.176
Afskrifað áður	8.552	71.139	861.179	940.870
Afskrifað á árinu	2.075	10.691	103.084	115.850
Afskrifað samtals	10.627	81.830	964.262	1.056.720
Bókfært verð 31.12.2020	9.459	70.158	336.840	416.456

Skýringar

7. Gjaldfallnar afborganir og vextir útlána, önnur skuldabréf

Áfallnir dráttarvextir fyrra árs eru ekki færðir. Ógreiddar afborganir eru alls 6.698,7 millj.kr. (2019: 6.438,4 millj.kr.; 2018: 5.695,9 millj.kr.; 2017: 4.431,9 millj.kr.) þar af eru 3.079,2 millj.kr. á kröfuvakt (2019: 3.642,8 millj. kr., 2018: 3.163,7 millj.kr.; 2017: 2.126,7 millj.kr.) og í löginheimtu eru 2.901,3 millj.kr. (2019: 2.422,1 millj. kr., 2018: 1.842,6 millj.kr.; 2017: 1.962,7 millj.kr.). Þá eru 20,5 millj.kr. (2019: 10,5 millj. kr., 2018: 35,6 millj.kr.; 2017: 26,2 millj.kr.) í milliinnheimtu og 697,8 millj.kr. (2019: 362,9 millj. kr., 2018: 654,1 millj.kr.; 2017: 316,3 millj.kr.) í greiðsludreifingu.

	2020	2019
Áfallnir vextir útlána	5.912.085	5.975.088
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir V-lána	5.910	6.839
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir S-lána	407.843	471.359
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir R-lána	829.969	840.712
Ógreiddar gjaldfallnar afborganir G-lána	5.455.013	5.119.443
Önnur skuldabréf	443.733	476.831
	<u>13.054.554</u>	<u>12.890.273</u>

8. Námslán veitt 1976-1982

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1976-1982 á grundvelli laga nr. 57/1976.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er miðuð við mismunandi hlutfall af tekjum umfram tilteknar viðmiðunartekjur. Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 20 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur V

	2020	2019
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	154.526	164.850
Gjaldfallið á árinu	(4.887)	(5.675)
Afskriftir vegna látinna lánþega	(1.834)	(2.176)
Afskriftir vegna 20 ára reglu	(191)	(5.521)
Reiknaðar verðbætur ársins	5.280	4.267
Afborganir af höfuðstóli	(10)	(1.219)
	<u>152.883</u>	<u>154.526</u>

9. Námslán veitt 1982-1992

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1982-1992 á grundvelli laga nr. 72/1982.

Lánskjör: Verðtryggð en vaxtalaus lán. Endurgreiðsla er miðuð við 3,4% af útsvarsstofni. Endurgreiðslur hefjast 3 árum eftir námslok og standa yfir í 40 endurgreiðsluár hið lengsta.

Lánaflokkur S

	2020	2019
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	17.143.828	18.108.194
Gjaldfallið á árinu	(927.591)	(1.114.842)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(8.288)	(14.684)
Afskriftir tapaðra krafna	(37.425)	(66.304)
Reiknaðar verðbætur ársins	577.332	439.657
Afborganir af höfuðstóli	(195.285)	(208.191)
	<u>16.552.571</u>	<u>17.143.828</u>

Skýringar

10. Námslán veitt 1992-2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt voru á árunum 1992-2005 á grundvelli laga nr. 21/1992.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 4,4% af útsvarsstofni. Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok. Greiðslur af öðrum námslánnum frestast þar til lán samkvæmt þessum lögum eru að fullu greidd.

Lánaflokkur R

	2020	2019
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	17.731.675	19.170.640
Gjaldfallið á árinu	(1.416.455)	(1.678.535)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(32.742)	(6.479)
Afskriftir tapaðra krafna	(41.408)	(7.775)
Reiknaðar verðbætur ársins	583.676	476.885
Afborganir af höfuðstóli	(191.127)	(223.062)
	<u>16.633.618</u>	<u>17.731.675</u>

11. Námslán veitt frá 2005

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá árinu 2005 á grundvelli laga nr. 21/1992, sbr. lög nr. 140/2004.

Lánskjör: Verðtryggð lán með 0,4% vöxtum. Endurgreiðsla er 3,4% af tekjum síðast liðins árs (var áður 3,75% en var lækkuð í apríl 2020 samkvæmt ákvörðun ríkisstjórnar) af samanlögðum útsvars- og fjármagnstekjuskattsstofni. Endurgreiðslur hefjast 2 árum eftir námslok.

Lánaflokkur G

	2020	2019
Staða lánaflokksins í ársbyrjun	192.714.683	189.678.152
Veitt lán á árinu	6.895.983	7.090.908
Gjaldfallið á árinu	(7.386.901)	(8.103.736)
Afskrifað vegna látinna lánþega	(67.893)	(95.656)
Afskriftir tapaðra krafna	(20.226)	(28.531)
Reiknaðar verðbætur ársins	6.793.646	5.129.527
Afborganir af höfuðstóli	(1.917.768)	(955.980)
	<u>197.011.524</u>	<u>192.714.683</u>

Skýringar

12. Námslán veitt frá 2020

Eftirstöðvar námslána sem veitt hafa verið frá 1. júlí 2020 á grundvelli laga nr. 60/2020, þegar ný lög um Menntasjóð námsmanna komu til framkvæmda.

Lánskjör: Greiðendur geta valið um hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða óverðtryggð. Vextir á lánunum eru breytilegir og skulu bera vaxtaálag sem ákveðið verður í úthlutunarreglum hvers árs, nú 0,8%. Þá er í lögunum sett þak á vextina, 9% á óverðtryggð lán og 4% á verðtryggð lán að meðtöldu vaxtaálagi. Þá skulu vextir vera þeir sömu og vaxtakjör sem MSNM fær hjá SÍ að viðbættu álagi, 0,8% sem ákveðið skal í úthlutunarreglum hvers árs. Að auki þá hafa greiðendur sem eru undir 35 ára (tímundið undantekning næstu 5 ár um 40 ár) heimild til að velja um hvort lánin séu endurgreidd sem tekjutengd lán, 3,75% af tekjum síðast liðins árs eða endurgreiða sem jafngreiðslulán til ákveðins árafjölda sem tekur mið af upphæð höfuðstóls láns við námslok. Séu greiðendur yfir þessum aldursmörkum greiða þeir lánin sem jafngreiðslulán en hafa val um hvort þau séu óverðtryggð eða verðtryggð. H-lánin eru verðtryggð en bera ekki vexti á meðan námsmaður í í námi. Endurgreiðslur skulu hefjast 1 ári eftir námslok.

Lánaflokkur H

	2020	2019
Staða lánaflöksins í ársbyrjun	0	0
Veitt lán á árinu	2.180.345	0
Gjaldfallið á árinu	0	0
Afskrifað vegna látinna lánþega	0	0
Afskriftir tapaðra krafna	0	0
Reiknaðar verðbætur ársins	0	0
Afborganir af höfuðstóli	0	0
	<u>2.180.345</u>	<u>0</u>

13. Markaðskjaralán

Markaðskjaralán voru veitt vegna skólagjalda í sérnámi og grunnskólanámi erlendis þar sem ekki eru veitt námslán vegna skólagjalda á hefðbundnum kjörum.

	2020	2019
Staða í ársbyrjun	7.259	15.878
Gjaldfallið á árinu	0	(264)
Afskrifað vegna látinna lánþega	0	0
Afskrifað á árinu	0	(2.542)
Reiknaðar verðbætur ársins	(2.575)	(4.552)
Afborganir af höfuðstóli	(2.160)	(1.260)
	<u>2.525</u>	<u>7.259</u>

Skýringar

14. Afskriftareikningur útlána

Gert hefur verið reiknilíkan sem metur hve hár afskriftareikningur þarf að vera á hverjum tíma. Helstu þættir í þessum útreikningum eru lánakjör hinna ýmsu lánaflokka, forsendur um kaupmáttaraukningu, forsendur um þróun tekna eftir aldri og dánarlíkur. Í forsendum fyrir reiknilíkanið er gert ráð fyrir að hlutfall gjaldþrota hjá greiðendum sé 0,30% 2020 (2019:0,30%, 2018:0,30%, 2017:0,30%, 2016:0,30%) og hlutfall veittra undanþága frá endurgreiðslum sé 4% 2020 (2019:4%, 2018:4%, 2017:4%, 2016:4%). Samkvæmt reiknilíkani er afskriftarframlagið metið alls 937,6 millj.kr. til hækkunar. Í afskriftarreikningi útlána er einnig tekið tillit til krafna sem eru komnar á kröfuvakt til viðbótar þeim kröfum sem áður hafði verið gert ráð fyrir með framlagi. Það er gert með sértæku framlagi sem er 90% af kröfum á kröfuvakt, alls 2.771,2 millj.kr (2019: 3.278,6, 2018: 2.847,3, 2017: 1.718 millj.kr.; 2016: 1.652 millj. kr., 2015: 1.581 millj.kr.) og eru breytingar á framlaginu á milli ára dregnar frá afskriftarframlaginu, sem eru 507,3 millj. kr. á árinu 2020.

	2020	2019
Afskriftareikningur útlána í ársbyrjun	52.629.579	53.334.481
Endanlega töpuð útlán á árinu	(434.611)	(818.682)
Almennt framlag í afskriftareikning, (tekjufært) gjaldfært á árinu	1.444.948	(317.426)
Sértækt framlag v.kröfuvaktar, gjaldfært á árinu	(507.317)	431.207
Afskriftareikningur útlána í árslok	<u>53.132.600</u>	<u>52.629.579</u>

Við mat á afskriftarreikningnum var horft til þess sem kemur fram nýjum lögum um um Menntasjóð námsmanna nr. 60/2020 sem samþykkt voru á Alþingi 9. júní 2020 og tóku þegar gildi en komu til framkvæmda þann 1. júlí 2020. Í þessum lögum felast miklar breytingar settur er á stofn nýr lánaflökkur (H-lán) auk þess sem í lögunum er breytt lánskjörum eldri lána og ábyrgðir ábyrgðarmanna á eldri lánnum eru felldar niður. Í lok árs má áætla að lán án ábyrgða séu um 238,6 milljarða og lán með ábyrgðum um 3,9 milljarðar. Þá munu nýju lánin (H-lánin) verða endurgreidd með vaxtaálagi sem á að koma til móts við afskriftir hjá sjóðnum vegna nýju lánanna.

Veittar undanþágur jukust um 46% á milli árána 2019 og 2020 og er hlutfall veittra undanþága 3,4% af mynduðum gjalddögum á árinu 2020 (2019: 2,20%; 2018: 2,25%; 2017: 2,48 %).

Í reiknilíkani þarf að gefa sér forsendur um hverjar afborganir þeirra verði sem ekki hafa hafið endurgreiðslur lána. Meðalafborgun lækkaði um 24 þús.kr. á milli árána 2019-2020 en hefur verið nokkuð stöðug undanfarin ár. Þá er fyrirsjáanlegt að enn meiri lækkun verður á næsta ári þegar áhrif Covid-19 kemur að fullu fram og mun þ.a.l. hafa áhrif á afskriftarreikning sjóðsins.

Skýringar

15. Jöfnunarstyrkir

Jöfnunarstyrkir eru veittir samkvæmt reglugerð nr. 692/2003. Um er að ræða dvalarstyrki til framhaldsskólanema sem ekki geta sótt framhaldsskóla í heimabyggð. Akstursstyrkir eru veittir til framhaldsskólanema sem sækja skóla fjarri lögheimili. Sjóðurinn hefur umsýslu með jöfnunarstyrkjum. Fjárveiting ársins 2020 vegna þessara styrkja voru 589,5 millj. kr. Greitt frá ríkissjóði á árinu 2020 voru 439,5 millj.kr. Þóknun sjóðsins nemur 1,5% af árlegu framlagi úr ríkissjóði og er færð undir liðinn aðrar tekjur.

	2020	2019
Staða viðskiptareiknings í ársbyrjun	(72.518)	(115.439)
Endurgreitt framlag til ríkissjóðs vegna 2019	0	115.439
Móttekið framlag frá ríkissjóði	(439.500)	(571.200)
Veittir styrkir til skólaaksturs	5.625	7.568
Veittir jöfnunarstyrkir	477.357	479.344
Kostnaður vegna hugbúnaðarþróunar og auglýsingar ofl.	3.838	3.202
Endurgreiddir jöfnunarstyrkur	0	0
Þóknun til Láναςjóðsins	8.842	8.568
Staða viðskiptareiknings í árslok	<u>(16.356)</u>	<u>(72.518)</u>

16. Viðskiptareikningur ríkissjóðs

Í árslok 2020 nam skuld sjóðsins við ríkissjóð rúmlega 18,9 millj. kr. Í ársbyrjun var staðan 1.288 millj. kr. 1 milljarður var tekinn á fjárukalögum ársins og felld var niður það sem eftir var af inneign sjóðsins frá fyrra ári 287,5 millj. kr. og því lækkað um rúmlega 1.307 millj. kr. á árinu.

	2020	2019
Staða í ársbyrjun	1.287.553	1.466.057
Ríkisframlag	2.870.247	8.247.800
Greitt úr ríkissjóði	<u>(4.176.769)</u>	<u>(8.426.304)</u>
Staða í árslok	<u>(18.969)</u>	<u>1.287.553</u>

17. Yfirlit um breytingu á eigin fé

Bókfært eigið fé nemur 118.997,8 milljónum kr. í árslok.

	2020
Eigið fé í ársbyrjun	114.584.129
Tekjuafgangur ársins	4.413.719
Eigið fé í árslok	<u>118.997.848</u>

Skýringar

18. Yfirlit um langtímaskuldir og vaxtakjör

Öll langtímalán sjóðsins voru upphaflega frá Endurlánum ríkissjóðs. Lánin eru alls 47 og til 25 ára. Þau eru verðtryggð með föstum vöxtum. Breyting var gerð á lögum um Lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins, nr. 1/1997, með síðari breytingum, sem tók gildi 1. janúar 2017 þar sem breytingar á lögnum lúta m.a. að því að gera lífeyrissjóð starfsmanna ríkisins sjálfbæran. Til að fjármagna kostnað ríkissjóðs vegna þessa var ákveðið að framselja stóran hluta lánasafns ríkissjóðs vegna MSNM til LSR. Fjöldi lána MSNM til innheimtu hjá LSR eru 27 en 20 hjá Endurlánum ríkissjóðs.

Engar breytingar voru gerðar á lánunum að öðru leyti en því að uppsagnarákvæði skuldabréfanna var felld út og greiðast nú afborganir af þessum skuldabréfunum til LSR í stað Endurlána ríkissjóðs.

	2020
Ríkissjóður, verðtryggð með vísitölu neysliverðs (vextir 1,95 -5,35%)	31.205.556
LSR, verðtryggð með vísitölu neysliverðs (vextir 2,3-4,3%)	56.556.160
	<u>87.761.716</u>
Afborganir langtímaskulda greinast þannig á næstu ár:	
Afborganir 2021	5.469.931
Afborganir 2022	5.469.931
Afborganir 2023	5.469.931
Afborganir 2024	5.469.931
Afborganir 2025	5.469.931
Síðar	60.412.064
Langtímaskuldir, þ.m.t. næsta árs afborganir	<u>87.761.716</u>

19. Áhættustýring

MSNM stendur frammi fyrir áhættum í starfsemi sinni sem tengjast markmiðum og hlutverki Menntasjóðsins. Umgjörð samhfðrar áhættustýringar setur ramma um feril áhættustýringar sem er á ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra MSNM. Framkvæmdastjóri ber ábyrgð á að þróaðar séu aðferðir við að greina, meta, mæla og stýra áhættum í starfseminni ásamt viðeigandi upplýsingagjöf og viðbrögðum.

Innleiðing samhfðrar áhættustýringar hjá MSNM hófst með áhættustefnu dags. 25. október 2016. Áhættustefnan miðast við rekstraráhættur MSNM sem eru í reglubundinni vöktun yfir árið en aðrar helstu áhættur hafa verið skilgreindar og eru mældar að lágmarki árlega. Það eru eftirfarandi áhættur:

Útlánaáhætta/innheimtuáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fáist ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilrar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta MSNM. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 14.

Endurgreiðsluáhætta

Endurgreiðsluáhætta felst í því að lán fáist ekki endurgreidd þar sem endurgreiðslur eru háðar tekjum og undanþágur fyrir greiðslum eru heimilrar samkvæmt ákveðnum reglum. Einnig fellur lán niður við andlát lánþega. Með hækkandi námslánum til einstaklinga eykst endurgreiðsluáhætta LÍN. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 14.

Vaxtaáhætta

Vaxtaáhætta er markaðsáhætta sem felst í því að MSNM geti ekki endurspeglað eigin fjármögnunarkjör í útlánum sínum til námsmanna. Þannig er MSNM rekið með neikvæðum vaxtamun og þessi neikvæði vaxtamunur lækkar núvirði útlánanna. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 20.

Verðtryggingaráhætta

Verðtryggingaráhætta er rakin til mismunar á verðtryggðum eignum og skuldum. Þar sem stærstur hluti af eignum og skuldum MSNM er verðtryggður er að öllu jöfnu nokkurt jafnvægi milli verðtryggðra eigna og skulda á hverjum tíma. Nánar má sjá áhrif af þessari áhættu í skýringu 20.

Skýringar

20. Aðrar upplýsingar

Núvirði útlána

Útlánaflokkar sjóðsins eru fimm með mismunandi lánakjörum. V-lán og S-lán eru verðtryggð en bera ekki vexti. R-lán og G-lán eru einnig verðtryggð en bera 0,4% vexti. H-lánin sem er nýi lánaflokkurinn sem kom með nýjum lögum um Menntasjóð námsmanna nr. 60/2020 eru verðtryggð á meðan á námi stendur líkt og eldri námslánaflokkar. Hins vegar geta greiðendur valið hvort þeir endurgreiði lánin sem verðtryggð lán eða sem óverðtryggð lán. Megin reglan er að greiða skal af lánunum sem jafngreiðslulán og ræðst fjöldi endurgreiðsluára af upphæð höfuðstóls en megin reglan er að greiða skulu upp lánin áður en greiðandi verður 65 ára. Ef hins vegar lántakandi er undir 40 ára og undir 35 ára eftir 5 ár þegar námi lýkur getur lántaki valið um að endurgreiða lánin miðað við tekjur og er endurgreiðsluhlutfallið 3,75% af tekjum ársins á undan. Vextir af lánunum sem standa sjóðnum til boða og tekin hafa verið til fjármögnunar sjóðsins hafa verið hærri en vextir af námslánunum. Nýju H-lánin eiga hins vegar að bera sömu vexti og sjóðurinn getur fjármagnað sig á á hverjum tíma að viðbættu 0,8% álagi. Þá er 30% af höfuðstóls láns felldur niður ef námsmaður lýkur námi á réttum tíma og jafnframt eru veittir barnastyrkir í stað barnalána áður. Reiknað hefur verið út núvirði útlána sjóðsins í árslok 2020 miðað við 3,45% (3,46%: 2019; 2018: 3,47%, 2017: 3,49%, 2016: 3,60%, 2015: 3,69%, 2014: 3,79%) ávöxtunarkröfu en sú ávöxtunarkrafa samsvarar meðalvöxtum langtímalána sem sjóðurinn hefur að láni. Niðurstaða útreikninganna er sú að núvirði útlána er 144.326 millj.kr. árslok 2020 (2019: 151.326 millj.kr.; 2018: 148.995 millj.kr., 2017: 148.196 millj.kr., 2016: 146.312 millj.kr., 2015:140.835 millj.kr., 2014: 132.918 millj.kr.) en bókfært verðmæti útlána að frá dregnum afskriftareikningi útlána er 192.455 millj.kr. (2019: 188.013 millj.kr.; 2018: 185.541 millj.kr., 2017: 183.618 millj.kr., 2016:183.490 millj.kr., 2015: 180.540 millj.kr., 2014: 171.453 millj.kr.) Mismunurinn, 48.129 millj.kr. (2019: 36.686 millj.kr.; 2018: 36.545 millj.kr., 2017: 35.422 millj.kr., 2016: 37.178 millj.kr., 2015: 39.705 millj. kr., 2014: 38.535 millj.kr.) endurspeglar þann viðbótarkostnað sem fylgir því að reka sjóðinn miðað við ofangreindar forsendur út lánstíma núverandi útlána. Kostnaði sjóðsins af því að lána út á lægri vöxtum en sjóðurinn býr við varðandi fjármögnun, er þannig dreift á lánstíma útlánanna.

Vaxtatekjur, vaxtagjöld og verðbætur

Námslán V, S, R og G eru öll verðtryggð en eingöngu R og G lán eru með 0,4% vöxtum þegar námi lýkur. Hins vegar eru H-lánin með mun hærri vöxtum sem taka mið af lánakjörum sem bjóðast MSNM að viðbættu álagi, 0,8%, sem ákveðið er í úthlutunarreglum hverju sinni. Þá er jafnframt kveðið á um 4% vaxtaþak á verðtryggðu lánunum og 9% á óvertryggðu lánunum að teknu tilliti til álagsins. V og S eru vaxtalaus lán. Langtímalán sjóðsins eru öll verðtryggð með föstum vöxtum á bilinu 1,95 - 5,35%. Þar sem langtímalán sjóðsins eru með hærri vexti en flestir lánaflokkar útlána sjóðsins er vaxtamunur neikvæður miðað við bókfært verð útlána og langtímalána í lok árs undanfarinna ára. Á árinu 2020 hækkaði vísitala neysluverð um 3,49% en á árinu 2019 um um 2,67%, 2018 um 3,25%, 2017 um 1,73%, 2016 2,1%, 2015 um 2,0% og á árinu 2014 var hækkan vísitölunnar 1,03%. Þar sem útlán eru að hærri fjárhæð en langtímalán sjóðsins hefur breyting verðbóta meiri áhrif á rekstrartekjur en rekstrargjöld. Þar af leiðandi eru nettó verðbætur í lok árs 2020 4.893,8 millj.kr. en í lok árs 2019 3.612,0 millj. kr., lok árs 2018 4.129,4 millj. kr., í lok árs 2017 2.193,7 millj.kr., í lok árs 2016 2.495,5 millj.kr., í lok árs 2015 2.316 millj.kr. og í lok árs 2014 1.120 millj.kr.

Húsaleigusamningur

MSNM er með húsaleigusamning við Fasteignir ríkissjóðs ásamt öðrum opinberum stofnunum í Borgartúni 21 og eru stofnanarinar bundnar honum næstu 6,5 árin en eftir það er hægt að segja upp samningi með að minnsta kosti 12 mánaða fyrirvara. Nýr leigusamningur gildir frá 1. febrúar 2020 og til 31. júlí 2037.

Skýringar

21. Lög um Menntasjóð námsmanna

Lög um Menntasjóð námsmanna hafa það að markmiði að útlán sjóðsins skv. nýju lögum, H-lánin, standi undir sér að undanskildum 30% styrk til námsmanna ljúki þau námslánunum á réttum tíma og greiðslu barnastyrks í stað barnaláns. Vextir sjóðsins eru breytilegir og ákvarðast af því hvað vaxtakjörum ríkissjóði bjóðast á markaði á hverjum tíma að viðbættu föstu vaxtaálagi sem tekur mið af væntum afföllum af endurgreiðslu námslána. Þá geta námsmenn valið um verðtryggð eða óverðtryggð námslán og er vaxtaþak á verðtryggðu lánin að viðbættu vaxtaálagi 4% en 9% fyrir óverðtryggðu lánin. Þau vaxtakjör sem MSNM lánað út til námsmanna á hverjum tíma eru ekki líkleg til að verða þau sömu og þau vaxtakjör sem verða þegar að endurgreiðslu þeirra verður.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið hefur lagt áherslu á að gerður sé greinarmunur á milli eldri lánaflokka sjóðsins og nýrra H-lána með það að markmiði að geta séð hvernig nýja námslánakerfið kemur út. Upphæð H-lánanna er sýndur í skýringu 12.

Ný lög um sjóðinn voru samþykkt 9. júní 2020 og komu til framkvæmda 1. júlí 2021. Fyrstu útgreiðslur hófust í ágúst 2020 og lánað hefur verið fyrir einni önn. Þar sem lögð er áhersla á að haldið sé utan um kostnað við H-lánin sérstaklega er sérstaklega reiknaður út kostnaður sjóðsins vegna þeirra lána. Alls voru veitt lán samkvæmt nýjum lögum fyrir 2,1 milljarð króna á árinu 2020. Miðað við meðalvexti, 3,45% á lánun sjóðsins þá yrði kostnaður H-lánanna af lántökum vegna útlána því 14,7 millj. kr.

Skýringar

Fimm ára yfirlit í millj. kr.

Á verðlagi hvers árs	2020	2019	2018	2017	2016
Rekstur					
Hreinar vaxtatekjur.....	3.292	3.102	3.428	1.026	1.238
Aðrar rekstrartekjur.....	101	108	97	78	81
Önnur rekstrargjöld.....	(911)	(752)	(690)	(682)	(652)
Framlag á afskriftareikn. útlána.....	(938)	(114)	(2.897)	(3.504)	(5.121)
Tekjuhalli án ríkisframlags.....	1.543	2.344	(62)	(3.082)	(4.455)
Ríkisframlag.....	2.870	8.248	7.963	7.966	8.066
Tekjuafgangur (halli) ársins.....	4.414	10.592	7.901	4.883	3.612

Efnahagur

Handbært fé.....	15.951	17.689	13.383	11.267	7.638
Útlán.....	245.588	240.642	238.875	234.496	231.211
Afskriftareikningur útlána.....	(53.133)	(52.630)	(53.334)	(50.879)	(47.721)
Aðrar eignir.....	468	1.636	1.675	1.291	171
Eignir alls.....	208.874	207.338	200.598	196.175	191.299
Langtímaskuldir.....	87.762	90.532	94.301	97.758	97.705
Aðrar skuldir.....	2.115	2.222	2.305	2.326	2.386
Skuldir alls.....	89.876	92.754	96.606	100.084	100.091
Eigið fé.....	118.998	114.584	103.992	96.092	91.208
Skuldir og eigið fé alls.....	208.874	207.338	200.598	196.175	191.299